

Wojciech J. Kosior¹   Krzysztof Żarna²

Prokuratura w państwach Grupy Wyszehradzkiej – historia, uwagi prawnoporównawcze, współpraca

Słowa kluczowe: Republika Słowacka, Republika Węgierska, Republika Czeska, Rzeczpospolita Polska, Grupa Wyszehradzka, prokuratura

Keywords: Slovak Republic, Republic of Hungary, Czech Republic, Republic of Poland, Visegrád Group, public prosecutor's office

Streszczenie

Prokuratura należy do jednych z najważniejszych organów państwa, do zadań którego należy stanie na straży praworządności oraz ściganie przestępstw. Sprawne funkcjonowanie prokuratury jest jedną z gwarancji realizacji demokratycznego państwa prawnego. Po 1989 r., w państwach Europy Środkowo-Wschodniej po uniezależnieniu się od wpływów sowieckich zaczęto reformować organy prokuratury starając się dostosować je do nowych warunków. Wymiana wzajemnych doświadczeń w tym zakresie przybrała szczególną postać w przypadku Polski, Węgier, Słowacji i Czech, to jest państw tworzących tak zwaną Grupę Wyszehradzką, w ramach której dochodzi do corocznych spotkań prokuratorów generalnych. Spotkania te mają na celu pogłębienie współpracy w ramach państw grupy. Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie zasad funkcjonowania prokuratury w państwach Grupy Wyszehradzkiej i dokonanie ich porównania także w ujęciu historycznym.

---

¹ ORCID ID: 0000-0002-4710-4523, doktor, Uniwersytet Rzeszowski. E-mail: wkosior@ur.edu.pl.

² ORCID ID: 0000-0002-6965-8682, doktor habilitowany, Uniwersytet Rzeszowski. E-mail: zrnk75@wp.pl.

Abstract**Prosecutor's Office in the Visegrad Group Countries –
History, Comparative Legal Remarks, Cooperation**

The public prosecutor's office is one of the most important state organs responsible for upholding the rule of law and prosecuting crimes. The efficient functioning of the office is one of the guarantees of the implementation of a democratic state ruled by law. After 1989, in the countries of Central and Eastern Europe, after independence from Soviet influence, the prosecution authorities began to reform, trying to adapt to the new conditions. The exchange of mutual experiences in this area has a special form in the case of Poland, Hungary, Slovakia and the Czech Republic, i.e. the countries making up the so-called Visegrad Group, within which the prosecutors general meet each year to deepen cooperation. The purpose of this article is to present the principles of the functioning of the prosecutor's office in the V4 countries and to compare them also from a historical perspective.

✱

I. Wstęp

Grupa Wyszehradzka (lub inaczej V4) stanowi zapoczątkowane w 1991 r. nieformalne zrzeszenie Polski, Czech, Słowacji i Węgier, których celem jest pogłębianie współpracy między sobą na różnych szczeblach³. W ramach Grupy Wyszehradzkiej, począwszy od 2012 r., organizowane są spotkania prokuratorów generalnych państw wchodzących w skład grupy. Spotkania te mają na celu wymianę doświadczeń w zakresie ścigania przestępczości, a w tym transgranicznej, oraz podejmowanie wspólnych inicjatyw usprawniających funkcjonowanie prokuratury.

Celem niniejszego artykułu jest dokonanie analizy prawnoporównawczej ustrojów prokuratury w państwach tworzących Grupę Wyszehradzką przy

---

³ A. Czyż, *Grupa Wyszehradzka – 20 lat współpracy*, „Athenaeum Polskie Studia Politolologiczne” 2014, nr 42, s. 7. Zob. też: M. Herman, *Grupa Wyszehradzka. Narodziny, rozwój, perspektywy*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2001, nr 2, s. 161–194; A. Wach, *Znaczenie oraz rola Grupy Wyszehradzkiej w latach 1991–2007*, „Śląskie Studia Historyczne” 2010, nr 16, s. 217–227.

uwzględnieniu historycznych uwarunkowań funkcjonowania tego organu w poszczególnych krajach. Dokonywana analiza ma również na celu zaprezentowanie zasad i efektów współpracy prokuratury w ramach V4.

W artykule zastosowano metodę instytucjonalno-prawną w celu analizy omawianych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie prokuratur w poszczególnych państwach, metodę historyczną mającą na celu weryfikację historycznych podstaw funkcjonowania prokuratury w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz metodę studium przypadku pozwalającą na zbadanie zasad współpracy prokuratur.

II. Funkcjonowanie prokuratury przed 1989 r.

Traktując o ustroju prokuratury w krajach Grupy Wyszehradzkiej przed 1989 r., należy mieć na uwadze okoliczność, że organ ten, jak i cały system państwowy, działał pod przemożnym wpływem wzorców radzieckich. Dotyczyło to wszystkich państw obecnie tworzących V4, tj. Polski, Węgier oraz ówczesnej Czechosłowacji. Stąd też konieczne jest krótkie przedstawienie radzieckiego modelu prokuratury⁴ dla lepszego zrozumienia historycznej pozycji ustrojowej tego organu w państwach Grupy Wyszehradzkiej, które różni się od organów tego typu w pozostałych państwach europejskich⁵.

Jak pisze A. Lityński, charakterystyczne i wyróżniające prokuraturę radziecką aż do końca istnienia ZSRR było nałożenie na nią obowiązku nadzoru ogólnego nad przestrzeganiem prawa. Takich zadań w zasadzie prokuratury europejskie nie otrzymywały, zaś w ZSRR zadania nadzoru ogólnego prokuratury zawsze wysunięte były na plan pierwszy. Poza nietypowym charakterystycznym nadzorem ogólnym, pozostałe obowiązki można uznać za zwykłe zadania europejskich prokuratur⁶. Obowiązki prokuratorów radzieckich dzielono na dwie grupy: nadzór ogólny oraz nadzór sądowy. W ramach nadzoru ogóln-

⁴ Por. W. Dąbrowski, *O leninowskiej koncepcji prokuratury*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1963, nr 2, s. 4.

⁵ O różnych modelach prokuratury zob. A. Obara, *Organizacja prokuratury powszechnej według ustawy z 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2021, nr 2, s. 241–242.

⁶ A. Lityński, *Prawo Rosji i ZSRR 1917–1991, czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików)*. Krótki kurs, Warszawa 2017, s. 349. O roli nadzoru w prokuraturze

nego prokurator miał wśród swoich zadań kontrolę przestrzegania prawa przez organy administracji państwowej wszystkich szczebli, aż do centralnych włącznie. Nadzór sądowy prokuratora obejmował przede wszystkim obowiązki łączące się z wszczynaniem postępowania karnego, nadzór nad postępowaniem przygotowawczym, popieranie oskarżenia przed sądem, ewentualne zaskarżanie orzeczenia sądu⁷. Warto dodać też, że radziecka prokuratura stanowiła organ konstytucyjny. Konstytucja stalinowska z 1936 r. stanowiła prokuraturę ZSRR jako strukturę ściśle scentralizowaną. Prokuratura stanowiła odrębny pion w systemie organów państwowych, niemieszczący się w klasycznym trójpodziale, który w systemie radzieckim stale odrzucano⁸. Ustalona w 1936 r. struktura prokuratury utrzymała się bez zmian w istocie do końca istnienia ZSRR⁹.

Radzieckie wzorce ustroju prokuratury zostały ostatecznie przyjęte w polskich rozwiązaniach począwszy od 1950 r.¹⁰ Jak wskazuje L. Mazowiecka, przejmowany stopniowo od 1944 r. z rozwiązań radzieckich model prokuratury został oficjalnie wprowadzony do polskich unormowań na mocy ustawy z 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej. Model ten opierał się na koncepcji Lenina. Zgodnie z nią należało utworzyć nowy, nieznaný dotychczas aparat, którego zadaniem – obok tradycyjnych do których należało ściganie przestępców – miało być czuwanie nad przestrzeganiem całokształtu socjalistycznego prawa oraz reagowanie na wszelkie jego naruszenia. Rolę tę miała pełnić odpowiednio zmodyfikowana prokuratura. Podstawową cechą nowej prokuratury było więc sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem prawa przez wszystkich obywateli i przez cały aparat państwowy, z wyłączeniem jedynie naczelných organów władzy¹¹.

ZSRR zob.: Д.М. Бакаев, *Единство прокурорского надзора в СССР*, „Известия высших учебных заведений. Правоведение” 1989, nr 4, s. 65–69.

⁷ Ibidem, s. 353–354.

⁸ Ibidem, s. 352.

⁹ Ibidem, s. 355. O radzieckiej prokuraturze zob. także: В.Н. Струков, *Оформление института прокуратуры СССР в единую централизованную систему*, „Вестник Белгородского юридического института МВД России” 2018, nr 4, s. 4–10; Д.В. Колыхалов, *Организация прокуратуры СССР в 1933–1936 гг.*, „Вестник Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации” 2015, nr 1, s. 109–116.

¹⁰ Zob. M. Siewierski, *Ustrój prokuratury PRL*, [w:] *Prokuratura PRL w dziesięciolecie 1950–1960*, red. I. Druski, Warszawa 1960, s. 15–16.

¹¹ L. Mazowiecka, *Prokuratura w Polsce*, Warszawa 2015, s. 78 i n.

W przypadku zaś Czechosłowacji, jak pisze G. Chmielewski, instytucję prokuratury powołano po raz pierwszy w 1948 r. pod nazwą Prokuratury Państwowej. Na czele prokuratury stał Prokurator Państwowy podlegający bezpośrednio ministrowi sprawiedliwości. Zamiast dotychczasowego przedstawiciela państwowego wprowadzono dla organu oskarżycielskiego nazwę prokuratora. Organizacja terytorialna prokuratur odpowiadała strukturze terytorialnej sądów. Do 1952 r. prokuratura była ściśle związana z ministerstwem sprawiedliwości, będąc jego częścią składową. Zasadniczym zadaniem prokuratury był nadzór nad ścisłym wprowadzaniem w życie oraz przestrzeganiem ustaw i innych przepisów prawnych przez ministerstwa i inne organy administracji państwowej, komitety narodowe, sądy, jednostki gospodarcze i inne oraz obywateli¹². Oprócz tego do zadań czechosłowackiej prokuratury należało oczywiście ściganie przestępstw i prowadzenie postępowań przygotowawczych¹³.

Nie inaczej było w przypadku Węgier, które również po 1945 r. przyjęły radziecki model prokuratury. Organ prokuratorski ujęty został w Konstytucji z 1949 r. Prokurator Generalny wybierany był przez parlament. Stworzenie struktur prokuratury bazujących na typowo radzieckim modelu odbyło się po wyborach parlamentarnych w 1953 r. Prokuratorzy węgierscy uprawnieni byli do zainicjowania każdego rodzaju postępowania sądowego oraz do podjęcia każdej czynności, jeżeli tego wymagał tak zwany interes praworządności¹⁴.

III. Współczesny ustrój prokuratury w państwach V4

W przypadku Polski, to wraz ze zmianą ustroju w 1989 r. zmienił się również model prokuratury, ponieważ ustrój państwa w miejsce totalitarnego stał się demokratyczny. Formalnie podstawą jej działania nadal była ustawa o prokuraturze z 1985 r., ale instytucja ta zaczęła mieć zupełnie inny cha-

¹² G. Chmielewski, *Prokuratura jako gwarant ochrony praw i wolności w Republice Słowackiej*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 10, s. 131–132 i cyt. lit.

¹³ O prokuraturze w Czechosłowacji zob.: V. Jarolínová, *Vývoj prokuratury v okrese Trutnov v letech 1949–1993*, Praha 2018; A. Najman, *Historický vývoj prokuratury na našem území od roku 1918 po současnost*, Praha 2009.

¹⁴ Por. G. Szendrei, *A magyar ügyészség évszázadai*, Budapest 2005; L. Nánási, *A magyar királyi ügyészség története 1871–1945*, Budapest 2011.

rakter¹⁵. Obecnie polska prokuratura funkcjonuje w oparciu o ustawę prawo o prokuraturze z 2016 r. Organ funkcjonuje na zasadzie hierarchicznego podporządkowania, gdzie na jego czele stoi Prokurator Generalny będący jednocześnie Ministrem Sprawiedliwości¹⁶. Terytorialnie prokuratura składa się z Prokuratury Krajowej, prokuratur regionalnych, okręgowych i rejonowych. Zgodnie z ustawą prokuratura wykonuje zadania w zakresie ścigania przestępstw oraz stoi na straży praworządności. Do zadań prokuratury należy w szczególności: prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami; wytaczanie powództw w sprawach cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, jeżeli tego wymaga ochrona praworządności, interesu społecznego, własności lub praw obywateli; podejmowanie środków przewidzianych prawem, zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia oraz w innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę¹⁷.

W przypadku Republiki Czeskiej to do 1994 r. strzeżeniem praworządności i ściganiem przestępstw zajmowali się *prokurátoři*. Na mocy ustawy numer 283/1993 Sb. prokuratorów zastąpili *státní zástupci*. Zmiana nazwy podyktowana była odcięciem się od konotacji i skojarzeń z poprzednim systemem politycznym, ale mimo to cele i funkcje organu pozostały w zasadzie niezmiennie. W Czechach prokuratura to organ publiczny reprezentujący państwo, który występuje w obronie interesu społecznego w ściśle określonych sprawach. Prokuratura posiada strukturę analogiczną do struktury sądownictwa (rejonowa, okręgowa i generalna). Naczelnym organem jest Prokuratura Generalna, która odpowiada za nadzór nad czynnościami prokuratury. *Státní zástupci* są funkcjonariuszami publicznymi, którzy reprezentują

¹⁵ L. Mazowiecka, op.cit., s. 80. O kierunkach zmian w prokuraturze, por. *Konieczne i pożądane zmiany ustroju prokuratury w Polsce*, red. M. Mistygacz, Warszawa 2020, s. 294.

¹⁶ Szerzej zob. *Minister Sprawiedliwości a prokuratura. W poszukiwaniu optymalnego modelu relacji*, red. M. Mistygacz, G. Kuca, P. Mikuli, Kraków 2021, s. 377.

¹⁷ O ustroju prokuratury w Polsce zob.: R. Kmieciak, A. Staszak, *Prawo o prokuraturze. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2019, s. 450; *Prawo o prokuraturze. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Komentarz*, red. P. Dremlowski, Warszawa 2021, s. 909.

państwo, chroniąc interes społeczny, w szczególności zajmując się ściganiem przestępstw i czuwając nad przestrzeganiem prawa w trakcie tymczasowego aresztowania, wykonywania kary pozbawienia wolności, leczenia przymusowego zarządzonego przez sąd, w zakładach poprawczych i zakładach zamkniętych oraz w związku z zapobieganiem przestępczości i udzielaniem pomocy ofiarom przestępstw¹⁸.

Na Słowacji na straży praworządności stoi *prokuratúra (štátne zastupiteľstvo)*. Prokuratura Republiki Słowackiej jest niezależnym organem państwowym znajdującym się pod zwierzchnictwem Prokuratora Generalnego. W ramach swoich kompetencji prokuratura broni ustawowo zagwarantowanych praw i interesów osób fizycznych, osób prawnych i państwa. Status i rolę prokuratury oraz Prokuratora Generalnego reguluje Konstytucja Republiki Słowackiej oraz ustawa nr 153/2001 o prokuraturze¹⁹. Jak pisze G. Chmielewski, prokuratura chroni prawa i ustawowo chronione interesy osób fizycznych i osób prawnych oraz państwa. Prokuratura jest także zobowiązana w interesie publicznym wykonywać zarządzenia, aby w zakresie prawa karnego: zapobiegać naruszeniom prawa, stwierdzać i usuwać naruszenia prawa, doprowadzać do naprawienia naruszonych praw i pociągać do odpowiedzialności za ich naruszenie. W zakresie prawa cywilnego prokuratorzy mogą wszczynać postępowanie, wstępować do toczącego się postępowania lub zastępować państwo w postępowaniu przed sądem²⁰.

Na Węgrzech prokuratura (*ügyészség*) wykonuje swoje ustawowe uprawnienia w zakresie stania na straży praworządności oraz prowadzenia śledztw i dochodzeń, wnosi oskarżenia do sądu a także odpowiada za weryfikację legalności środków karnych. Węgierska prokuratura to instytucja scentralizowana, na której czele stoi Prokurator Generalny. Działalność prokuratury jest uregulowana ustawowo. Prokuratura między innymi: prowadzi czynności dochodzeniowo-śledcze określone w kodeksie postępowania karnego; sprawdza, czy czynności dochodzeniowo-śledcze są prowadzone zgod-

---

¹⁸ Europejski portal e-sprawiedliwość (European e-justice), https://e-justice.europa.eu/29/PL/types_of_legal_professions?CZECH_REPUBLIC&member=1 (3.07.2022). Zob. także: A. Kotoun, *Státní zástupce v řízení před soudem*, Praha 2021, s. 131.

¹⁹ Europejski portal e-sprawiedliwość (European e-justice), https://e-justice.europa.eu/29/PL/types_of_legal_professions?SLOVAKIA&member=1 (3.07.2022).

²⁰ G. Chmielewski, *op.cit.*, s. 131–132.

nie z właściwymi przepisami prawa; wykonuje inne uprawnienia w zakresie czynności dochodzeniowo-śledczych; przygotowuje, wnosi i popiera oskarżenie w procesie karnym, korzysta z prawa do wniesienia środka odwoławczego określonego w ustawie; sprawdza, czy wykonanie kary przebiega zgodnie z właściwymi przepisami prawa; uczestniczy w innych postępowaniach cywilnych, administracyjnych, w zakresie prawa pracy i prawa handlowego; pilnuje przestrzegania prawa²¹.

IV. Współpraca prokuratury w ramach Grupy Wyszehradzkiej

Współpraca międzynarodowa organów ścigania ma ogromne znaczenie dla efektywnego zwalczania przestępczości. W tym zakresie Grupa Wyszehradzka stanowi forum wzajemnej wymiany doświadczeń i zacieśniania relacji. W przypadku prokuratury realizacją powyższego celu stały się coroczne Spotkania Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej. Dotychczas odbyło się 9 takich spotkań, które zostały zapoczątkowane w 2012 r. Prezentacja przebiegu i efektów tych spotkań w zasadzie pozwoli na pełne poznanie istoty współpracy.

W dniach 25–29 kwietnia 2012 r. w Starej Leśnej (Słowacja) odbyła się pierwsza konferencja Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej. Tematem przewodnim konferencji były kwestie związane z planowanym utworzeniem urzędu Prokuratury Europejskiej. Efektem dyskusji było przyjęcie 27 kwietnia 2012 r. Deklaracji tatrzańskiej, w której Prokuratorzy Generalni, nie kwestionując wartości dodanej ustanowienia Prokuratury Europejskiej, poparli w pierwszej kolejności działania mające na celu wzmocnienie współpracy w sprawach karnych przy wykorzystaniu obecnie dostępnych instrumentów oraz zwrócili uwagę na konieczność przygotowania inicjatywy zmierzającej do poszerzenia instytucjonalnych form współpracy w ramach Unii Europejskiej²².

---

²¹ Europejski portal e-sprawiedliwość (European e-justice), https://e-justice.europa.eu/29/PL/types_of_legal_professions?HUNGARY&member=1 (3.07.2022).

²² Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://pk.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-prokuratury-krajowej/pierwsza-konferencja-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej> (3.07.2022).

Drugie spotkanie tego typu odbyło się 24–27 kwietnia 2013 r. w Pradze. Tematem przewodnim spotkania były nadal zagadnienia dotyczące planowanego utworzenia Prokuratury Europejskiej. W trakcie spotkania Prokuratorzy Generalni podkreślili znaczenie stałego utrzymywania wzajemnych kontaktów i wymiany poglądów na kluczowe kwestie związane z szeroko rozumianym zarządzaniem prokuraturą w wymiarze krajowym jak i europejskim oraz międzynarodowym. Efektem dyskusji w Pradze było przyjęcie Deklaracji praskiej, w której Prokuratorzy Generalni podkreślili, że ewentualne powstanie Prokuratury Europejskiej powinno wiązać się z rzeczywistym zwiększeniem efektywności ścigania przestępczości szkodzącej interesom finansowym Unii Europejskiej²³.

Po raz trzeci Prokuratorzy Generalni Państw Grupy Wyszehradzkiej spotkali się 15–17 maja 2014 r. na Węgrzech w miejscowości Balatonlelle. Spotkanie było poświęcone omówieniu aktualnej agendy Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem postępów w negocjacjach nad utworzeniem Prokuratury Europejskiej. Dyskutowano również na temat podjętych przez Radę Konsultacyjną Prokuratorów Europejskich (CCPE) w ramach Rady Europy działań na rzecz opracowania opinii w sprawie Europejskiej Karty Prokuratorów. Efektem tych dyskusji było przyjęcie między innymi Deklaracji balatońskiej, poświęconej kwestii utworzenia Prokuratury Europejskiej²⁴.

Czwarte spotkanie tego typu odbyło się 14–16 maja 2015 r. w Sopocie i Gdańsku. Tematyka spotkania była poświęcona kwestiom reformowania prokuratury w świetle europejskich standardów, jak również relacji między prokuraturą a policją i ewentualnie innymi organami zaangażowanymi w postępowanie przygotowawcze. W czasie spotkania Prokuratorzy Generalni Grupy V4 po raz kolejny dyskutowali też na temat postępów w negocjacjach dotyczących utworzenia Prokuratury Europejskiej. Efektem dyskusji było podpisanie Deklaracji Sopotkiej²⁵.

---

²³ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://pk.gov.pl/aktualnosc/aktualnosc-prokuratury-krajowej/2-spotkanie-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej> (3.07.2022).

²⁴ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://pk.gov.pl/aktualnosc/aktualnosc-prokuratury-krajowej/3-spotkanie-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej> (3.07.2022).

²⁵ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://pk.gov.pl/aktualnosc/aktualnosc-prokuratury-krajowej/4-spotkanie-prokuratorow-generalnych-grupy-wyszehradzkiej> (3.07.2022).

Prokuratorzy Generalni Grupy Wyszehradzkiej spotkali się po raz piąty w Koszycach 17–19 lutego 2016 r. Tematyka spotkania obejmowała kwestie dotyczące pozycji prokuratury w państwie prawa, dalszego zacieśniania współpracy między prokuraturami Grupy V4 oraz aktualnego stanu negocjacji rozporządzenia w sprawie ustanowienia Prokuratury Europejskiej. Stanowisko w odniesieniu do wskazanych zagadnień znalazło odzwierciedlenie w przyjętej Deklaracji Koszyckiej²⁶.

W dniach 3–5 września 2018 r. w Wyszehradzie odbyło się siódme spotkanie Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej. W trakcie obrad wymieniono poglądy na temat powstającej Prokuratury Europejskiej i zasad współpracy tego organu z prokuraturami krajowymi Czech i Słowacji – państw uczestniczących w powołaniu Prokuratury Europejskiej oraz Węgier i Polski – państw, które nie przystąpiły do współpracy w strukturach tego organu. W ramach spotkania przedyskutowano także zagadnienia związane ze zwalczaniem finansowania terroryzmu i cyberprzestępczości. Podsumowaniem dyskusji było podpisanie Deklaracji z Wyszehradu²⁷.

W dniach 27–29 maja 2019 r. odbyło się w Warszawie ósme spotkanie Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej. W trakcie obrad zostały omówione zagadnienia dotyczące poprawy współpracy sądowej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej oraz kwestie związane z transgranicznym dostępem do e-dowodów. Wymieniono również poglądy dotyczące wyzwań stojących przed prokuraturą w walce z przestępczością skierowaną przeciwko bezpieczeństwu publicznemu. Rezultatem ustaleń tegorocznego spotkania było podpisanie Deklaracji Warszawskiej²⁸.

W dniach 10–11 czerwca 2021 r. w Budapeszcie odbyło się dziewiąte spotkanie Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej przy udziale przedstawiciela Austrii. W trakcie spotkania omawiano zagadnienia dotyczą-

²⁶ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://pk.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-prokuratury-krajowej/spotkanie-prokuratorow-generalnych-grupy-wyszehradzkiej> (3.07.2022).

²⁷ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/7-spotkanie-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej-1> (3.07.2022).

²⁸ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/8-spotkanie-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej-1> (3.07.2022).

ce wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie prokuratury. Uczestnicy spotkania wyrazili pogląd, że w wyniku pandemii pojawiły się nowe rodzaje przestępczości i nowe formy popełniania przestępstw, w tym w szczególności wykorzystywanie technik pozwalających na zachowanie anonimowości. Zwieńczeniem obrad było podpisanie wspólnej deklaracji Prokuratorów Generalnych Państw Grupy Wyszehradzkiej i Republiki Austrii²⁹.

V. Zakończenie

We wszystkich krajach Grupy Wyszehradzkiej prokuratura odgrywa istotne znaczenie w strukturze organów państwowych. W zakresie zadań dotyczących ścigania przestępstw nie ustępuje ona zachodnioeuropejskim organom ścigania. Z uwagi jednak na to, że prokuratura w tych państwach przez dziesięciolecia budowana była w oparciu o model radziecki to do jej istotnych kompetencji należy ogólny nadzór i stanie na straży praworządności. Idea ta, o ile realizowana jest w warunkach państw demokratycznych jakimi obecnie są kraje Grupy V4 jest słuszna. Współcześnie prokuratury Polski, Czech, Słowacji i Węgier są wyspecjalizowanymi organami zwalczającymi coraz to nowsze formy przestępczości. Ustrój prokuratorów w tych krajach opiera się na zasadzie hierarchiczności. Prokuratury państw V4 cechuje też zbieżność celów, zadań i sposobów ich realizacji. Współpraca na łamach forum Grupy Wyszehradzkiej Prokuratorów Generalnych stanowi bardzo dobry przykład wzajemnej wymiany doświadczeń. Niewątpliwie współpraca ta stanowi szansę na wdrożenie standardów funkcjonujących w organach tego typu w państwach zachodnioeuropejskich. Wszystkie bowiem państwa Grupy V4 cechuje podobna droga wychodzenia spod radzieckich wzorców i wzajemna kooperacja otwiera możliwość na równoległą modyfikację jednego z najważniejszych organów państwowych jakim jest prokuratura. Przykładem czerpania z nowoczesnych wzorców niech będą przyjmowane przez prokuratorów generalnych grupy coroczne deklaracje współpracy, które tę kooperację zacieśniają i nawiązują do europejskich standardów. Przykładem otwarcia

---

²⁹ Komunikaty Rzecznika Prasowego Prokuratury Krajowej, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/9-spotkanie-prokuratorow-generalnych-panstw-grupy-wyszehradzkiej-i-austrii> (3.07.2022).

się prokuratur państw Grupy V4 niech będzie też zaproszenie do wspólnych prac przedstawiciela Austrii. Bez wątpienia zatem współpraca prokuratur V4 przełoży się może na implementację europejskich wzorców³⁰.

Literatura

- Bilewicz J., *Prokuratura w świetle standardów europejskich*, [w:] *Prokuratura w Polsce w XXI wieku. Wyzwania ustrojowe i procesowe*, red. M. Mistygacz, Warszawa 2019.
- Chmielewski G., *Prokuratura jako gwarant ochrony praw i wolności w Republice Słowackiej*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 10.
- Czyż A., *Grupa Wyszehradzka – 20 lat współpracy*, „Athenaeum Polskie Studia Polilogiczne” 2014, nr 42.
- Dąbrowski W., *O leninowskiej koncepcji prokuratury*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1963, nr 2.
- Herman M., *Grupa Wyszehradzka. Narodziny, rozwój, perspektywy*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2001, nr 2.
- Jarolínová V., *Vývoj prokuratury v okrese Trutnov v letech 1949–1993*, Praha 2018.
- Kmieciak R., Staszak A., *Prawo o prokuraturze. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2019.
- Konieczne i požądane zmiany ustroju prokuratury w Polsce*, red. M. Mistygacz, Warszawa 2020.
- Kotoun A., *Státní zástupce v řízení před soudem*, Praha 2021.
- Lityński A., *Prawo Rosji i ZSRR 1917–1991, czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików). Krótki kurs*, Warszawa 2017.
- Mazowiecka L., *Prokuratura w Polsce*, Warszawa 2015.
- Minister Sprawiedliwości a prokuratura. W poszukiwaniu optymalnego modelu relacji*, red. M. Mistygacz, G. Kuca, P. Mikuli, Kraków 2021.
- Najman A., *Historický vývoj prokuratury na našem území od roku 1918 po současnost*, Praha 2009.
- Nánási L., *A magyar királyi ügyészség történte 1871–1945*, Budapest 2011.
- Obara A., *Organizacja prokuratury powszechnej według ustawy z 20 lipca 1950 r. o Prokuraturze Rzeczypospolitej Polskiej*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2021, nr 2.
- Prawo o prokuraturze. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Komentarz*, red. P. Dremlowski, Warszawa 2021.

---

³⁰ O europejskich standardach prokuratury por. J. Bilewicz, *Prokuratura w świetle standardów europejskich*, [w:] *Prokuratura w Polsce w XXI wieku. Wyzwania ustrojowe i procesowe*, red. M. Mistygacz, Warszawa 2019, s. 25 i n.

- Siewierski M., *Ustrój prokuratury PRL*, [w:] *Prokuratura PRL w dziesięcioleciu 1950–1960*, red. I. Druski, Warszawa 1960.
- Szendrei G., *A magyar ügyészség évszázadai*, Budapest 2005.
- Wach A., *Znaczenie oraz rola Grupy Wyszehradzkiej w latach 1991–2007*, „Słupskie Studia Historyczne” 2010, nr 16.
- Бакаев Д.М., *Единство прокурорского надзора в СССР*, „Известия высших учебных заведений. Правоведение” 1989, nr 4.
- Колыхалов Д.В., *Организация прокуратуры СССР в 1933–1936 гг.*, „Вестник Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации” 2015, nr 1.
- Струков В.Н., *Оформление института прокуратуры СССР в единую централизованную систему*, „Вестник Белгородского юридического института МВД России” 2018, nr 4.

